

Kannanotto Asentolamminojan uraanivaltaushakemukseen Kaivosasiat Dnro 8677

Lappilaiset Uraanivoimaa Vastaan -yhdistys vastustaa valtauksen myöntämistä Areva Resources Finland Oy:lle Asentolamminojan alueesta, joka sijaitsee Ranuan ja Rovaniemen rajan molemmin puolin. Näkemyksemme on, että uraanin osalta tutkimuksetkin aiheuttavat epävarmuutta ihmisissä ja elinkeinonharjoittamisessa sekä maankäytön suunnittelussa.

Uraanivaltaus saattaa olla riski vesistöille

Jo uraanikaivosvaltauksen myöntäminen saattaa muodostaa riskejä vesistöille, jos valtauslupaan kuuluu oikeus syväkairaukseen ja maaperän kaivamiseen. Painestetun pohjaveden purkautuminen uraanimalmioiden läpi saattaa tuoda mukanaan radioaktiivisuus ongelmia. Wisconsinissa USA:ssa on perustettu komitea tutkimaan uraanikairauksen vaikutuksia.¹ USA:ssa ja Kanadassa on myös osavaltioita ja provinseja jotka ovat kieltäneet uraanin tutkimiset ja tutkimuskairaukset. Esimerkiksi Wisconsinin ja Michiganin osavaltioissa on kielletty tutkimuskairauksia.²

Kuusamossa Kitkajärven Kouvervaarassa Geologian tutkimuskeskuksen 1982 poraamista kairausrei'istä vuotaa edelleen, lähes kolmekymmentä vuotta kairauksen jälkeen uraanin saastuttamaa pohjavettä maanpinnalle kuutioittain. Kuusamon terveystarkastaja mittasi vedestä yli 500 bq pitoisuuksia radonia (2007). Uraanin eri radionuklideja ei kyseisillä mittalaitteilla voitu mitata.

Myös Ruotsissa Jämtlannin tuntureilla ovat uraanin koeporaukset aiheuttaneet haittaa ympäristölle ja alueen asukkaiden terveydelle. Sveriges Geologiska Undersökningarin (Ruotsin geologinen tutkimuslaitos) 1970-luvulla tekemien koeporauksen jälkeen alueella on syntynyt epämuodostuneita poronvasoja. Alueella on jouduttu kieltämään sekä paikallisen veden juominen että marjojen kerääminen. Lääkärit ovat todenneet syöpätapausten lisääntyneen alueella ja Lääninhallituksen tutkimusten mukaan radontasot ovat nousseet alueella rajusti.³

Arevan Asentolamminojaan suunnittelema kairausohjelma on massiivinen. Hakija ei ole riittävästi selvittänyt hankkeen vaikutuksia pohjavesiin. Valtaukseen haetulla alueella on kaksi pohjavesialuetta (Kelukkavaaran ja Likokankaan pohjavesialueet). Lisäksi alueen eteläpuolella, vain 1,5 km:n päässä valtauksen haetun alueen rajalta, on Kaunislammenkankaan pohjavesialue joka on määritetty ensimmäisen luokan pohjavesialueeksi ja osoitettu myös maakuntakaavassa arvokkaaksi pohjavesialueeksi. Tällä pohjavesialueella noin kahden kilometrin päässä valtauksiksi haetusta alueesta sijaitsee Toljan, Saukkojärven ja Portimojärven pohjavedenottamo. Tältä pohjavedenottamoalueelta vettä menee myös Ranuan kirkonkylälle ja Peurajärvelle. Pohjavesien suojelusta annettujen lakien (ympäristönsuojelulaki 8 §, vesilaki 1/19 § ja Valtioneuvoston päätös 364/1994) ja vesipuidirektiivin mukaan pohjaveden pilaaminen on ehdottomasti kielletty. Uraanikaivausoiminta pohjavesialueilla on selkeästi vesi- ja ympäristölain vastaista.

1 KIITG Newsletter, No.11, 1981, World Information Service on Energy

2 The Mining Organizer, Vol.1 No. 4, December 1981, A Publication of the Mining Center, Wisconsin, USA

3 Enström, Agneta: Ekologiskt självförsvar i Hälsingland. <http://yelah.net/articles/reportage20080314> Julkaistu 14.3.2008.

Asentolamminojan valtaushakemusalue sijaitsee useiden kylien läheisyydessä. Kaikkein lähimpinä, vain muutaman kilometrin etäisyydellä, ovat Ranuan Saukkojärven, Portimon ja Toljan kylät. Rovaniemen puolelta Siika-Kämän ja Saarikämän kylät ovat lähimpinä. Myös Rovaniemen Narkauksen kylä sijoittuu lähistölle. Mielestämme valtausta ei tule myöntää, koska jo sen oikeuttamat tutkimukselliset toimenpiteet, puhumattakaan mahdollisen kaivostoiminnan aloittamisesta, heikentäisivät monilla ympäristönsuojelulaissa mainituilla seikoilla kylien elinympäristön laatua.

Uraanilouhintaan sisältyy suuria riskejä

Uraanikaivos tuottaa 1000 kg jätettä yhtä kiloa ensimmäisen asteen rikastetta ("yellow cake") kohti. Kaivosalueelle varastoitavaksi jäävässä jätteessä on jäljellä 85 % uraanin alkuperäisestä radioaktiivisuudesta. Jäte sisältää pitkäaikaisia radioaktiivisia aineita kuten torium-230 ja radium-226 (puoliintumisajat 75 000 vuotta ja 1650 vuotta). Jäte sisältää myös raskasmetalleja ja on kemiallisesti myrkyllistä.

Kansainvälinen atomienergiajärjestö IAEA:n listaamia uraanikaivostoiminnan terveys- ja ympäristöriskejä ovat:

- Liukoisten radioaktiivisten ja kemiallisesti myrkyllisten materiaalien joutuminen pohjaveteen ja vesistöihin
- Louhinta- ja murskausjätealtaiden pettämisestä aiheutuvat katastrofit ja pitkäaikainen saastuminen
- Radioaktiivisesti ja kemiallisesti myrkyllisen pölyn leviäminen ilmajärjestelmien myötä ihmisiin, eläimiin, kasvistoon, vesistöihin ja kaloihin
- Radon-kaasun päästöt: radonin ja sen hajoamistuotteiden leviäminen ilmajärjestelmien mukana laajalle alueelle
- Kemiallisten yhdisteiden vuotaminen vesistöihin ja pohjaveteen

Erityisen uhan uraanikaivostoiminta aiheuttaa juuri vesistöille. Nykyaikaisillakin uraanikaivoksilla on tapahtunut onnettomuuksia jo kaivosten toiminta-aikana ja radioaktiivisia aineita on näin päätynyt pohjavesiin ja vesistöihin. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat luonnonilmiöt lisäävät uraanikaivosten ympäristöriskejä. Esimerkiksi turvallisen ja modernin uraanikaivoksena pidetty Rangerin kaivos Australiassa tulvi odottamatta keväällä 2007 äkillisten rankkasateiden johdosta.⁴

Puhtaan veden ja ruoan merkitys tulee lähitulevaisuudessa kasvamaan entisestään ilmastonmuutoksen voimistuessa. Puhdas vesi saattaa tulevaisuudessa olla arvokkain luonnonvaramme.

---

4 Rangerin kaivos, Australia 09.03.2007: <http://www.stockinterview.com/News/03092007/Ranger-Flooded-ERA.htm>

Uraanikaivostoiminta on Lapin kokonaisedun vastaista

Yhdistyksen näkemyksen mukaan Asentolamminojaan uraanivaltauksen myöntäminen olisi Lapin kokonaisedun vastaista. Valtaukseen haettu alue on poronhoito- ja hirvenmetsästysaluetta. Siellä on myös useita hyviä hillasoita. Vesistöt pilkkovat valtausaluetta ja sen joet laskevat Simojokeen. Simojoki on suojeltu SAP-lohijoki, johon nousee uhanalainen Itämeren lohi. Kun Fennovoima suunnittelee uraanivoimalaa Simojoen suulle, etsii Areva uraania Simojoen latvoilta. Suunnitteilla olevat uraanihankkeet ovat uhka ympäristölle sekä kalastus- ja matkailuelinkeinon tulevaisuudelle niin Simojoen ylä- kuin alajuoksullakin. Uraanikaivostoiminta aiheuttaisi toteutuessaan merkittävää haittaa erityisesti Lapin matkailuimagolle, marja-, luonnonyrtti- ja maataloudelle sekä vapaasti laiduntavalle poronhoidolle. Myös luonnon virkistyskäyttö, metsästys ja kalastus kärsisivät. Nämä elinkeinot perustuvat tunnettuun, vuosia rakennettuun imagoon Lapin puhtaasta luonnosta. Simojoki on arvokas, suojeltu lohijoki ja sen altistaminen uraanikaivostoiminnan vaikutuksille on vastuutonta.

Uraanikaivostoiminnan työllistävä vaikutus ei ole merkittävä, sillä kaivokset ovat todettujen työterveyshaittojen vuoksi pitkälti automatisoituja. Paikallista väestöä ei pidä myöskään altistaa uraanikaivostoiminnan mukanaan tuomilleen terveysriskeille. Uraanikaivosten ja -rikastamojen läheisyydessä asuvilla ihmisillä on havaittu tavanomaista useammin mm. keuhko-, munuais- ja ihosyöpää sekä leukemiaa ja sikiövaurioita.⁵ Ihmisillä tulee olla Suomen perustuslain mukainen oikeus hengittää, juoda, syödä ja käyttää kuluttajille myytäviä tuotteita sekä liikkua ympäristössään luottaen siihen ettei heidän terveytensä ole uhattuna.

Kaivosjätteiden varastoinen valvonta tulevaisuudessa ja saastumisesta aiheutuvat mittavat kustannukset jäävät lopulta yhteiskunnan harteille sekä tulevien sukupolvien maksettaviksi. Arevan yhteiskuntavastuusta kertoo paljon Ranskan Limousinin uraanikaivoksen epäonnistunut jälkihoito.⁶ Myös Afrikassa, Kanadassa ja Australiassa Arevan uraanikaivostoiminta on jättänyt jälkeensä ympäristökatastrofin. Areva osoitti piittaamattomuutensa myös Suomalaista demokratiaa kohtaan jo viime marraskuussa Ranualla käynnistämällä tutkimustoimet Asentolamminojalla ilman ministeriön lupaa ja kansalaisia kuulematta. Areva käytti hyväkseen vanhan kaivoslain porsaanreikää, jossa tutkimukset voidaan aloittaa vain yhden maanomistajan luvalla. Vanhan kaivoslain porsaanreikien hyödyntäminen ei ole hyvän tavan ja demokratian mukaista. Suomeen ei tule myöntää valtauslupaa yhtiölle jonka toiminta maailmalla osoittaa täydellisen piittaamattomuuden ihmisten terveydestä ja ympäristöstä. Muistutamme ettei Euroopassa ole enää ainnuttakaan toiminnassa olevaa uraanikaivosta. Myös Arevan kotimaassa Ranskassa uraanikaivokset on suljettu.

---

5 López-Abente et al. 2001, López-Abente et al. 1999

6 Sources et Rivières du Limousin /Antoine Gatet: Limousinin alueen uraaniesiintymien hallinta

Kenen edun mukaista on Suomen kansalaisten elinympäristön myyminen ulkomaalaisille kaivosyhtiöille? Kuka on valmis ottamaan vastuun kaivosalueiden asukkaiden lisääntyvistä terveyshaitoista? Poliittisten puolueiden päättäjien tulee kantaa poliittinen vastuu hallitsemattoman uraanirallin saapumisesta Lappiin epäonnistuneen uraanivoimala myönteisen energiapolitiikan johdosta. Suomessa uraanitutkimukset tulisi kieltää ja energiapolitiikassa tulisi ottaa tavoitteeksi uraanivoimaloiden purku vuoteen 2030 mennessä. Suomen energijärjestelmä tulisi muuttaa perustumaan hajautettuihin älyverkkoihin joihin voi jokainen pienyritys tai kansalainen halutessaan tuottaa energiaa ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla uusiutuvia energianlähteitä hyödyntäen.

Rovaniemellä 28.6.2009

Lappilaiset Uraanivoimaa Vastaan -yhdistys

---

pj Jussi-Pekka Rode

---

vpj. Eero Perunka

Leena Koivunen

lappilaiset@gmail.com

www.uraanivoima.com